

U jednom istom društvu prosječna stopa profita od kapitala mnogo je bliža istom nivou nego plaća različitih vrsta rada (tom I, str. 228). Kod različitih ulaganja kapitala mijenja se uobičajna stopa profita prema većoj ili manjoj sigurnosti da će kapital biti vraćen. "Stopa profita raste s rizikom, iako ne u potpunoj proporciji". (Ibid., str. 226, 227.)

Razumije se samo po sebi da dobiti od kapitala rastu i uslijed olakšica ili pojeftinjenja sredstava cirkulacije (na primjer, papirnog novca).

3. Vladavina kapitala nad radom i motivi kapitalista

Jedini motiv kojim se posjednik kapitala rukovodi pri ulaganju u argikulturu ili manufakrturu ili u posebnu granu trgovine en gros ili en detail, jesu izgledi za njegov vlastiti profit. Nikada mu ne pada na pamet da proračuna koliko će produktivnog rada zaposliti svaka od tih vrsta ulaganja, ili koliko će uvećati vrijednost godišnjeg proizvoda zemljišta i rada svoje zemlje. (Smit, tom II, str. 400, 401.)

Najkorisnije ulaganje kapitala za kapitalistu jest ono koje mu uz istu sigurnost daje najveću dobit. To ulaganje nije uvijek najkorisnije za društvo; najkorisnije je ono koje je usmjereno na izvlačenje koristi iz proizvodnih snaga prirode. (Sej, tom II, str 131.)

Najvažnije operacije rada uredjuju se i vode prema planovima i spekulacijama onih koji ulažu kapital; a cilj koji oni sebi postavljaju u svim tim planovima i operacijama jeeste profit. Dakle: stopa profita ne raste kao zemljišna renta i nadnica s blagostanjem društva, i ne pada kao one s njegovim opadanjem. Naprotiv, ta stopa je prirodno niska u bogatim zemljama, a visoka u siromašnim zemljama; ali nikad nije tako visoka kao u zemljama koje najbrže jure u susret svojoj propasti. Dakle, interes te klase nije u istoj vezi s općim interesom društva kao interes obeju drugih klasa... Poseban interes onih koji se bave posebnom trgovačkom ili manufakturnom granom uvijek je u stanovitom smislu različit od interesa publike, a često mu je čak i neprijateljski suprotavljen. Interes je trgovca da uvijek proširuje tržište i ograniči konkurenciju prodavaca... To je klasa ljudi čiji interes nikad neće biti egzaktno isti kao interes društva, klasa koja je općenito zainteresirana da publiku prevari i nadmudri. (Smit, tom II, str. 163-165.)

4. Akumulacija kapitala i konkurencija medju kapitalistima